

Lubomír Houdek na koncertu k 65. narozeninám Vladimíra Mertvy, 2011

Vydávám hudbu lidí, kterých si hluboce vážím

LUBOMÍR HOUDEK v nakladatelství GALÉN zpřístupnil stovky archivních záznamů písní z dob totality, které tehdejší režim nepustil na desky. Vedle mapování bílých míst v hudbě 70. a 80. let se věnuje i aktuální tvorbě písničkářů či jazzmanů.

TEXT: TOMÁŠ S. POLÍVKA, FOTO: PETR ŠOLAR

Koncertní nahrávky svých oblíbených písničkářů jsi začal pořizovat už za (ne)normalizace. Bylo to tak?

Bylo, ale nejdříve jsem samozřejmě objevoval hudbu z gramofonových desek a magnetofonových pásků. Měl jsem dva starší bratrance, kteří mě zásobovali hudbou a knížkami, ke kterým bych se jistě také dostal, ale později. Objevili mi třeba rané nahrávky Greenhorns, takže jsem znal nejlepší „kovbojskou“ muziku, jaká u nás tehdy byla k máni. Honza Vyčítal a Marko „Rychlý šíp“ Čermák! Já odjakživa sledoval nejdřív text, sdělení, a na těch půjčených páscích bylo ještě něco jiného, pro mě strašně důležitého. Kolem roku 1976, kdy v Praze pomalu končila zlatá léta Šafránu, já na páscích objevoval jejich písně. K tomu Marsyas, Čundrgrund, později Blues Session a podobně. Začal jsem vyhledávat koncerty v Plzni, kde jsme bydleli, a některé natáčet. Dotáhl jsem kotoučový magnetofon a se souhlasem muzikantů nahrával. Většinou řekli: „Dej flašku a toč.“ Takhle jsem se skamarádil třeba s Petrem Kalandrou. Nahrávky jsem mu vždy den dva po vystoupení dovezl do Vokovic, on mě nadšeně přivítal a pohostil, i když už si v rozjařené náladě nepamatoval, jaký že ten koncert byl... Podobně jsem se seznámil s Vladimírem Mertou a Mišíkem, Honzou Burianem, Jiřím Dědečkem a s dalšími lidmi, jejichž hudbu dodnes poslouchám.

Máš z dob pořizování záznamů režimem nechtěných písničkářů nějaké dobrodružné historky?

Nepředstavuj si nic akčního, žádný odboj, většinou jen velké nervy, zda se to vůbec povede. Navíc někdy nebylo jasné, v jaké náladě Mistr dorazí. Často natáčení odmítl, párkrát nastala hezká situace po vystoupení, kdy řekl: „Dneska se mi to povedlo, nahrals to?“ No nenahrál.

Umělec automaticky počítal s jistým typickým charakterem, a setkal se „bohužel“ se slušným člověkem.

(smích) Bývaly občas problémy se zvukaři, nechtěli „dát signál“ z pultu. Hezké historky se mi vybavují z plzeňského klubu Oko. Stalo se například, že jsme natočili koncert a u východu nám zabavili pásek. My už ale byli sehraní, kdo nesl magnetofon, měl u sebe čistý pásek. Ten nahraný už někdo dávno pronesl ven.

Vznikaly z tvých nahrávek za totality samizdaty a začal jsi už tehdy zprostředkovávat posluchačům hudbu, kterou by komunistická cenzura na desky nepustila?

To ani ne. V té době jsem se zabýval spíše literaturou, opisoval jsem a xerozoval knihy, které se mi líbily. Existoval ale okruh známých, se kterými jsme si nahrávky vyměňovali. Hlavně později, v 80. letech, díky snadněji kopírovatelným kazetám jsme možná drobet zalepili díru na trhu. Malé série. První kazetu dostal vždy umělec, a když neměl námitky, udělali

S Jiřím Suchým při natáčení audioknihy Klaun si povídá s Bohem, 2018

jsme třeba 20 kopií, které jsme vyslali mezi přátele. Jak se nahrávka šířila dál, to už jsme nesledovali. Spíš jsme sami sebe dovzdělávali, měli jsme radost, že můžeme poslouchat to, co se nám doopravdy líbí.

Skočme do dob po pádu totality. Kdy tě napadlo, že bys vzácné archivní živé nahrávky mohli začít profesionálně vydávat?

V roce 1993 jsme založili nakladatelství Galén, které se tehdy věnovalo výhradně odborné literatuře. Ale stále jsem byl v kontaktu s lidmi, jejichž písničky mi udělaly 70. a 80. léta krásnější. S některými jsem se postupně i spřátelil. A vadilo mi, že vlastně nic moc nevydávají, i když by měli co. Nakonec jsem jim nabídl svoje služby a vydavatelské zkušenosti. Jako první jsme v roce 2005 v Galénu vydali knížku fejetonů a sloupků Jirky Dědečka Bát se a krást. Vzápětí jsem se domluvil s Vladimírem Mertou, že připravíme reedici jeho legendární desky Ballades de Prague, vydané v roce 1969 ve Francii na vinylu. Zprvu jsem vůbec netušil, že se to tak rozjede, jen jsem chtěl, aby konkrétní tituly byly dostupné. Postupně se ale začaly nabalovat další nápady, a dnes už hudební alba nebo knižní tituly související s muzikou tvoří podstatnou část produkce nakladatelství. Jsem moc rád, že mohu vydávat muziku lidí, kterých si hluboce vážím.

Využil jsi archiv tebou samotným pořízených nahrávek?

Velice málo. Šlo mi samozřejmě o to, aby vydané snímky byly co nejkvalitnější, a často se podařilo najít nahrávky po technické nebo interpretační stránce zdařilejší. Když jsme například chystali šestalbum mapující společná hraní dua Burian–Dědeček, měli jsme k dispozici záznamy možná 30 kompletních koncertů, z nichž jsme vybírali to nejlepší. I když byl mezi nimi jeden, který jsem točil, našli jsme lepší záznam a dali mu přednost. Z mého archivu se v tomto případě využilo jen několik písní z chmelnických Večírků rozpadlých dvojic.

Sehnat použitelné záznamy z „dob temna“ určitě není jednoduché.

Samotný interpret toho většinou moc nemá, ale za těch pár let se utvořil okruh „šilenců“, kteří staré koncertní nahrávky sbírají a milují. Nadšenci nás pak třeba navedou i na zvukaře příslušného vystoupení a jeho zdrojovou nahrávku. Nebo se vybere nejkvalitnější z kopií na páscích. Někdy jde o napínavé pátrání, ale seznámil jsem se díky němu s řadou krajových sběratelů v různých částech republiky. I když se jejich nahrávky nakonec třeba z technických důvodů nepoužijí, už to přátelské spikleneckví považuji za velmi cenné.

Existují, samozřejmě zjednodušuji, dva základní typy sběratelů. Lidé, kteří

záznam pořídili a rádi ho sdílejí. A pak takoví, kteří se domnívají, že vlastní nějaký děsně cenný majetek. Mnohdy ani nechťejí ukázat, co vlastně mají, a tak nevím, jestli nahrávka opravdu stojí za vydání. Dnes už se jim snažím jenom vysvětlit, že bez souhlasu interpreta jako kdyby nic neměli.

Objevil jsi takhle nějaký zlatý důl či Tutanchamonovu hrobku neoficiálních nahrávek z éry (ne)normalizace?

O několika málo vím. Ale že bych úplně ušasl, to se říct nedá. Stalo se mi to vlastně jen jednou, když jsem se seznámil s Pavlem Dudkem, který spolu s Karlem Šafránkem točil Mertovy takzvané Podkrovní pásky. Kolovaly samozřejmě kopie, ale díky Pavlovi se podařilo objevit originální magnetofonové pásy.

Jak došlo k tomu, že jsi k hudební archeologii přidal i vydávání nových desek?

Poprvé se mi to podařilo s Vlastou Třešňákem. Chystal pro nás s Ondřejem Bezrem knižní rozhovor a já navrhl, že by stálo za to vydat pořádnou reedici Zeměměřiče. Vlasta promptně odmítl, naštěstí Martin Rychta, který mu tehdy dělal kapelníka, povídá: „My teďka budeme točit novou desku, tak když vydáš

Lubomír Houdek s Vlastou Třešňákem a Vladimírem Mertou při focení obalu alba Podkrovní pásky, 2015

i tu, možná...“ Já zajásal, vůbec mě nenapadlo, že by Vlastimil byl ochoten točit něco nového. Takhle vyšlo album Němý suflér (2010) a zároveň s ním na 2CD rozšířená verze Zeměměřiče.

Po téhle zkušenosti jsem začal vandrovat i do dalších písničkářů, že by nebylo od věci natočit něco aktuálního. S někým je dobrá domluva, například Jaroslav Hutka ochotně zaznamenává i svůj současný repertoár, někoho musím trochu popohánět. Ale považuji za přirozené, že když má někdo za sebou padesát let práce, měly by být v rovnováze jeho tituly archivní i aktuální. Za husarský kousek ale považuji, že se mi podařilo dotlačit do studia Vladimíra Mertu, Vlastu Třešňáka, Jirku Slívu, Blues Session, Oskara Petra a mnohé další. Ty nové desky by jinak nebyly.

Ovšem zůstáváš ctitelem autentických koncertních záznamů, inicioval jsi třeba novou živou desku Petra Linharta.

Někteří muzikanti se bohužel živým deskám brání. Neuspěl jsem například v poslední době u party Malý bobr, tria NOP nebo u Ivana Hlase. Ale všichni mi to – a nádherně – vynahradili ve studiu.

Což je škoda, protože pokud se podaří zachytit atmosféru

Bývalý Šafrán v Arše, zleva: Zuzana Homolová, Jaroslav Hutka, Dagmar Voňková, Sára Mertová, Vladimír Merta, Petr Lutka, Vlasta Třešňák, Lubomír Houdek, 2011

vystoupení, posluchač přece nad případnou chybku mávne rukou.

Nebo ji naopak uvítá! Drobná chyba nahrávku ozvláští, oživí, přidá kouzlo okamžiku. I když záleží, jak u koho, a nesmí jít o hovadinu.

Vedle folku se v katalogu Galénu objevuje stále víc jazzu. Reedice dávno nedostupných alb, první vydání archivních snímků i novinky Emila Viklického, Milana Svobody, Jaroslava Šindlera a dalších. Jak ses k jazzu dostal?

Jazz jsem poslouchal už dávno, byť nesoustředěně. Časem jsem se dostával k jazzovým nahrávkám Luboše Andršta nebo Emila Viklického, které mě nadchly. A tehdy mi došlo, že některé desky, které jsem měl rád, vlastně nevyšly na CD. To poznání by ale nestačilo, naštěstí do věci vstoupil zásadní hybatel a důležitý iniciátor vydání řady reedice Jarda Riedel. Díky jím navržené reedici alba Capricornus jsem se sblížil s Lubošem Andrštem. Což se hodilo později, když s ním Ondřej Bezr psal životopisný rozhovor. Tehdy se mi podařilo Luboše přesvědčit, aby natočili s Emilem Viklickým album, slíbil, ale bohužel k tomu již nedošlo.

Písničkář Petr Linhart mi vyprávěl historku dokazující, že jsi vydavatel tělem i duší. I když se ona anekdota

netýká hudby, ale druhé části katalogu Galénu, lékařské literatury. Když tě probírali z bezvědomí, okamžitě jsi reagoval na dotaz „My jsme lékaři ze záchranky, vnímáte nás?“ také dotazem: „Nějaký námět k vydání?“ Je to pravda?

No jo, takhle nějak to prý bylo... Ale taková sranda je to až teď.

Nakladatelství Galén letos slaví 30 let existence, i když, jak už zaznělo, titulům hudebním nebo s hudbou souvisejícím se věnuješ od roku 2005. Kdyby sis měl udělat k té třicítce krátkou rekapitulaci, jak by vypadala?

Galén publikoval za 30 let téměř dva tisíce odborných monografií a učebnic, mnohé opakovaně, téměř 250 hudebních CD, vinylů i DVD. Zhruba 15 hudebních titulů je nyní zpracováno, například alba Ivana Hlase, Dany „Dáji“ Šimíčkové, Sary Mertové, Jana Běťáka, Jiřího Dědečka a dalších. Kromě odborných nebo populárně-vědeckých knih Galén vydává memoáry lékařů, hudebníků i publicistů, zpěvníky, hudební publicistiku Jiřího Černého a Jana Rejčka, dokončuje se výtvarná monografie Jiřího Suchého, knihy písňových textů Jiřího Smrže a Zdeňka Rytíře nebo kniha rozhovorů Aleše Palána s pětadvaceti písničkáři. ☒